



Reykjavík, 25. nóvember 2022

Efni: Frumvarp að breytingu á lögum nr. 145/2018 um veiðigjald (framkvæmd fyrninga)

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi (SFS eða samtökin) hafa tekið til umsagnar frumvarp til breytinga á lögum nr. 145/2018 um veiðigjald (framkvæmd fyrninga). Með frumvarpinu er sett þak á fyrningar skipa og skipsbúnaðar sem geta komið til frádráttar við útreikning á reiknistofni veiðigjalds skv. 5. gr. laga nr. [145/2018](#) um veiðigjald. Lagt er til að séu skattalegar fyrningar samtals hærrí en 20% af fyrningargrunni að viðbættum 200 millj. kr. skuli Skatturinn dreifa því sem umfram er á næstu fimm ár.

SFS eru jákvæð gagnvart frumvarpi því sem hér er til umfjöllunar, en vilja að gefnu tilefni koma eftirgreindu á framfæri.

Gildandi lagaákvæði

Gildandi löggjöf um útreikning og álagningu veiðigjalds er frá árinu 2018. Í lögnum er kveðið á um að veiðigjald skuli nema þriðjungi af aflaverðmæti að frádrögnum breytilegum og föstum kostnaði skipa við veiðiúthald. Til viðbótar er lagt 10% álag á tekjur uppsjávarveiðiskipa, það er skipa sem veiða makríl, síld, kolmunna og loðnu. Það liggur því í hlutarins eðlis að fjárhæð veiðigjaldsins sveiflast ár frá ári í takti við afkomu fiskveiða. Yfirlýst markmið laganna var enda meðal annars það að veita þjóðinni í heild beina og sýnilega hlutdeild í afkomu fiskveiða.

Með frumvarpsdrögnum er lagt til að gerðar verði breytingar á ákvæði 4. máls. 2. mgr. 5. gr. laga um veiðigjald, sem fjallar um fyrningar. Gildandi ákvæði hljóðar svo:

„Til fasts kostnaðar við fiskveiðar teijast skattalegar fyrningar skipa og skipsbúnaðar og áætluð vaxtagjöld sem nema skulu sömu fjárhæð og fyrningarnar.“

Fastur kostnaður er eðli máls samkvæmt snar þáttur í afkomu frá rekstri og var því gengið út frá því að miða skyldi við skattalegar fyrningar skipa og skipsbúnaðar við mat á föstum kostnaði í reiknistofni til veiðigjalds. Líkt og þekkt er, þá eru skattalegar afskriftir meiri í upphafi. Frádráttur í reiknistofni til veiðigjalds getur því orðið töluverður við upphaf fjárfestingar, en honum lýkur þá jafnframt nokkuð fljótt, í stað þess að vera dreift yfir lengra tímabil. Bókhaldslegar afskriftir eru með ólíkum hætti, þar sem afskriftum er þá dreift línulega yfir nýtingartíma fjárfestingar. Löggjafinn taldi hins vegar fyrri kostinn betri, þar sem skattalegar fyrningar lægju til grundvallar í þeim upplýsingum sem skattyfirvöld safna saman og vinna úr.

Í þessu samhengi er ástæða til að rifja upp umfjöllun um afskriftir í athugasemdum með því frumvarpi sem síðar varð að lögum nr. 145/2018 um veiðigjald:

„Í greininni er mælt fyrir um hvernig skuli sækja þær upplýsingar sem hagnýta þarf við ákvörðun reiknistofnsins. **Þar hefur mesta þýðingu greinargerð sú með skattframtölum sem útgerðaraðilar skila (RSK 4.29). Með þessum reiknistofni er vonast til þess að aukið jafnvægi verði í ákvörðunum um veiðigjald komandi ára. Áhrif gengissveiflna verða með þessu minni heldur en verið hefur og vægi fjárfestinga er dregið fram með því að horfa til fyrninga við afmörkun fasts kostnaðar.**

Við undirbúning frumvarps þessa lá ekki fyrir heildstæð samantekt um skattalegar fyrningar skipa og skipsbúnaðar frá embætti ríkisskattstjóra til hagnýtingar við gerð tekjuáætlana eða þeirra áætlana sem standa í kafla 3.2. Í staðinn hefur verið stuðst við upplýsingar frá Hagstofu Íslands um bókhaldslegar fyrningar eða afskriftir fiskveiða. Þær eru birtar í skýrslunni Hagur veiða og vinnslu sem unnin er upp úr ársreikningum fyrirtækja í sjávarútvegi.

Árleg fyrning skipa og skipsbúnaðar skv. 1. tölul. 1. mgr. 31. gr. tekjuskattslaga er verulega rúm eða milli 10 og 20% af fyrningargrunni. Bókhaldsleg eða reikningshaldsleg fyrning dreifist hins vegar yfir lengra tímabil. Oft er hún línuleg og dreifist jafnt á 20 ára tímabil. Hafa verður í huga í þessu sambandi að fjárfesting í fiskiskipum og búnaði hefur aukist umtalsvert á síðustu árum og verið langt umfram það sem verið hafði um árabíl. Til skemmri tíma kann reiknistofn veiðigjaldsins að dragast saman vegna aukinnar fyrningar, og með því fastur kostnaður í heild, þar sem lagt er til með frumvarpinu að vaxtagjöld jafngildi fyrningunni hveju sinni. Á móti vegur að með endurnýjun fiskiskipastólsins dragast sumir kostnaðarliðir við veiðiúthald nokkuð saman, einkum olíukostnaður og hugsanlega launakostnaður. Það mun til lengri tíma litið geta styrkt reiknistofn veiðigjaldsins og aukið með því tekjur ríkissjóðs af veiðigjaldi.“

[áherslubreyting SFS]

Af fyrrgreindu má ráða að sveiflur í reiknistofni, sem rekja má til fyrninga, eru ekki óvæntur fylgiskur, sem nú ber að leiðrétta. Það var meðvitað ákvörðun löggjafans, að horfa sérstaklega til skattalegra fyrninga, með tilheyrandi sveiflum frá einu ári til annars.

Í ákvæði til bráðabirgða nr. LXX í lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt (flýtfyrning) er kveðið á um að fjárfestingar sem farið er í á árunum 2021 og 2022 megi fyrna um 50% á ári. Breytingar þessar voru gerðar í kjölfar kórónuveirufaraldursins og þeim var ætlað að hvata fjárfestingar, þannig að skattgreiðslum yrði þá frestað til skamms tíma. Vert er að geta þess að í athugasemdum með greinargerð sem fylgdi bráðabirgðaákvæðinu er bent á að heimilt sé að fyrna slíkar eignir sem aflað er á árinu 2021 hraðar en gildandi lög segja til um (flýtfyrning). Sú aðgerð getur almennt leitt til lægri skattgreiðslna fyrstu árin eftir kaup, en á móti vega síðan hærri skattgreiðslur á síðari árum þegar búið er að fyrna stofnverðið að niðurlagsverði (10%). Áréttu ber enn á ný, að um frestun á skattgreiðslum er að ræða, en ekki lækkun.

Af fyrrgreindu verður ekki á annan veg ályktað en að engin knýjandi þörf kallar á fyrirvaralausar breytingar á lögum, enda beinlínis markmið með áðurgreindum flýtfyrningum að fresta skattgreiðslum, þannig að lögaðilar hefðu aukið svigrúm til fjárfestinga eftir erfitt árferði. Ekki eru fram kominn nokkur rök sem styðja að um veiðigjald, sem sannanlega er skattur, eigi að gilda önnur lögmál.

Fjárfesting er forsenda framfara

Mikilvægt er að hafa í huga að blómleg fjárfesting í sjávarútvegi á umliðnum árum hefur verið lykilforsenda framfara og samkeppnishæfni á alþjóðlegum markaði. Fjárfesting hefur margfaldað verðmætasköpun í atvinnugreininni, til ábata fyrir samfélagið allt. Verkefnin framundan eru jafnframt ærin. Kröftug

fjárfesting er raunar nauðsynleg svo sjávarútvegur geti haldið áfram jákvæðri vegferð í umhverfis- og loftslagsmálum, þar sem fjárfestingar í grænum lausnum hafa átt – og munu eiga – stóran þátt í að draga verulega úr olíunotkun og kolefnisspori greinarinnar. Tækifæri til að ná markmiðum stjórnvalda í loftslagsmálum snúast að miklu leyti um fjárfestingar í orkusparnaði, orkuskiptum og nýsköpun. Í mörgum tilvikum eru slíkar fjárfestingar áhættusamar og dýrar, án þess að hægt sé að treysta því að þær séu arðbærar. Mikilvægt er því að regluverk styðji við slíka þróun, og umbuni aðilum sem stýra starfsemi sinni í átt að umhverfisvænni ferlum og starfsháttum, frekar en að íþyngja með sköttum og letjandi kerfi.

Þá má einnig hafa í huga að sjávarútvegur hefur ekki getað nýtt sér þær heimildir sem stjórnvöld settu er varðar sérstaka ívilnun til að styðja við umhverfisvænar fjárfestingar og græna umbreytingu hjá fyrirtækjum, þar sem heimilað er að reikna sérstakt fyrningarálag á kaupverð grænna eigna. Þetta hafa SFS gagnrýnt. Sjávarútvegur hefur náð eftirtektarverðum árangri í umhverfis- og loftslagsmálum og mun áfram vinna að loftslagsmarkmiðum af ábyrgð og festu. Hagfelld starfsskilyrði og efnahagslegir hvarar þurfa þó að vera til staðar svo hægt sé að ná metnaðarfullum markmiðum.

Að lokum

Samtökin árétta mikilvægi þess að starfsskilyrði fyrirtækja séu fyrirsjáanleg þannig að þau geti gert áætlanir með viðunandi vissu. Fyrirsjáanlegt og traust lagaumhverfi er enda ein meginforsenda fjárfestinga í sjávarútvegi, sem leiða til aukinnar verðmætasköpunar fyrir þjóðarbúið. Grundvallarreglur stjórnskipunarréttarins kveða jafnframt á um að skatta megi eingöngu leggja á samkvæmt skýru orðalagi laga. Þetta leiðir af bæði lögmætisreglunni og stjórnarskránni. Með þessu er meðal annars tryggt að sköttum sé ekki breytt fyrirvaralaust. Sú breyting sem nú er boðuð er síður í anda þessa.

Hvað sem því líður, telja samtökin mikilvægt að lög nái þeim markmiðum sem að er stefnt og endurspegli sannanlega vilja löggjafans. Samkvæmt frumvarpsdrögum hafa skattalegar flýtifyrningar skapað meiri sveiflur í reiknistofni veiðigjalds á milli ára en ráð var fyrir gert. Unnt er að taka undir það, að miklar sveiflur í veiðigjaldi, sem rekja má til fyrninga fárra skipa, eru síst heppilegar. Mikilvægt er því að finna á þessu farsæla lausn. Af þeim sökum og að öllu fyrrgreindu virtu styðja SFS þær breytingar sem nú eru lagðar til.

SFS áskilja sér rétt til að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum, gerist þess þörf.

Virðingarfyllt,

f.h. SFS



Heiðrún Lind Marteinsdóttir, framkvæmdastjóri